

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A. M.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego [...]

w sprawie VI ACa .../15,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 lipca 2016 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym [...], sygn. akt VI ACa .../15, nastąpiła przewlekłość postępowania,**
- 2. przyznaje skarżącemu od Skarbu Państwa - sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwa tysiące) złotych,**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie,**
- 4. przyznaje adwokatowi M. S. (od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych podwyższoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej w postępowaniu skargowym.**

UZASADNIENIE

Powód A.M. złożył do Sądu Najwyższego skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym, wnosząc o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygnaturze akt: VI ACa .../15, toczącej się przed Sądem

Apelacyjnym, zasądzenie od uczestnika postępowania Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego na rzecz skarżącego kwoty 20.000 zł, zwolnienie skarżącego od obowiązku wniesienia opłaty od skargi, a także o przyznanie na rzecz adw. M. S. wynagrodzenia za reprezentowanie skarżącego z urzędu według norm przepisanych, dodając, że koszty tego wynagrodzenia nie zostały pokryte ani w całości, ani w części.

W uzasadnieniu skargi jej autor podniósł, że jak wynika z akt sprawy VI ACa .../15, przekazanie akt do Sądu Apelacyjnego nastąpiło w dniu 31 marca 2015 r., zarządzenie o wpisie sprawy do repertorium ACa zostało wydane w dniu 1 maja 2015 r., informacja dotycząca sprawy dotarła do asystenta sędziego w dniu 4 sierpnia 2015 r. i w tym samym dniu została zadekretowana „na termin”, a zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy zostało podjęte w dniu 14 kwietnia 2016 r.

Analizując odtworzony powyżej przebieg postępowania przed Sądem Apelacyjnym, wnoszący skargę zauważył, że miesięczny okres na wpisanie sprawy do Repertorium ACa oraz 3 - miesięczny okres na przekazanie sprawy do referatu sędziego nie były uzasadnione żadnymi względami formalnymi lub merytorycznymi, natomiast 7,5 - miesięczny okres na wyznaczenie terminu rozprawy nie był uzasadniony żadnymi względami formalnymi.

Skarżący dodał też, że nie mu są znane inne przyczyny tak długiego toku postępowania. W szczególności żadna ze stron nie składała wniosków dowodowych lub procesowych, które wymagałyby odrębnego rozpatrzenia i podjęcia stosownych decyzji. Żadna ze stron nie zgłaszała też wniosków o niewyznaczenie rozprawy w okresie urlopu.

W zakresie merytorycznym skarżący zwrócił natomiast uwagę, że ocena zarzutów podniesionych w apelacji nie wymagałaby analizy takich okoliczności faktycznych i prawnych, które nie wynikałyby wprost z akt postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Spostrzeżenia to zdaje się potwierdzać okoliczność, że do wyznaczenia rozprawy doszło tego samego dnia, w którym akta sprawy zostały wydane sędziemu referentowi poza budynek Sądu.

W opinii skarżącego, wymienione wyżej względy pozwalają więc stwierdzić, że w sprawie doszło do nieuzasadnionej zwłoki, a konkluzji tej nie mogą zmienić ewentualne przeszkody wynikające z wewnętrznej organizacji pracy Sądu,

albowiem *ratio* (określone w skardze jako *vatio*) *legis* ustawy z 17 czerwca 2004 r. zdaje się polegać na tym, iż ma ona wpływać na usprawnianie pracy organów państwa. Taki cel ustawy byłby zaś unicestwiony, gdyby zwłoka w załatwianiu sprawy mogła być usprawiedliwiona przeszkodami, których usunięcie należy do kompetencji państwa. Przedmiot postępowania VI ACa .../15 jest odszkodowanie i zadośćuczynienie za szkodę na zdrowiu skarżącego. Już sam przedmiot procesu wskazuje zatem, że chodzi o sprawę wywołującą znaczny stres u skarżącego. Ulega on w oczywistym stopniu pogłębieniu na skutek przebywania skarżącego w Zakładzie Karnym. Wobec powyższego uzasadnione jest żądanie zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego stosownej kwoty pieniężnej.

Prezes Sądu Apelacyjnego nie przedstawił pisemnej odpowiedzi na opisaną wyżej skargę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oceniana skarga na przewlekłość postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym, oznaczonej sygnaturą akt VI ACa .../15 jest uzasadniona.

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1483 ze zm., dalej jako ustawa) nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano jednak, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120; z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121 oraz z dnia 18 maja 2016 r., III SPP 53/16, niepublikowane). Przewlekłość postępowania zachodzi przy tym zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy

wprawdzie je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2014 r., III SPP 28/14, LEX nr 1620557).

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy, jak trafnie podnosi skarżący, co znajduje pełne potwierdzenie w analizie akt postępowania, akta te wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 1 kwietnia 2015 r., natomiast pierwszy i jedyny termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony – zarządzeniem z dnia 14 kwietnia 2016 r. – na dzień 3 czerwca 2016 r. Do czasu wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy apelacyjnej nie podjęto przy tym żadnych czynności ukierunkowanych na merytoryczne rozpoznanie apelacji. Poza typowo porządkującymi wewnętrznymi czynnościami (sprawdzenie apelacji pod względem formalnym i wydanie zarządzenia z dnia 4 sierpnia 2015 r. – „na termin”) nie dokonano też żadnej czynności, która usprawiedliwiałaby zwłokę w rozpoznaniu apelacji. Również Prezes Sądu Apelacyjnego [...] nie przedstawił jakiejkolwiek informacji, z której wynikałoby, że w sprawie wystąpiły inne przeszkody uniemożliwiające jej wcześniejsze rozpoznanie. Pierwsza, istotna z tego punktu widzenia czynność (zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy), została zatem podjęta po ponad 12 miesiącach, licząc od daty wpływu apelacji, a rozpoznanie sprawy w postępowaniu apelacyjnym – dopiero po ponad 14 miesiącach. Tak długi czas oczekiwania przez strony postępowania na rozpoznanie sprawy uzasadnia więc stwierdzenie, że w sprawie doszło do naruszenia prawa skarżącego do rozpoznania jego sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uznaje, że dokonana przy uwzględnieniu charakteru sprawy oraz jej faktycznej i prawnej zawichości ocena terminowości i prawidłowości czynności podjętych w tej sprawie przez Sąd Apelacyjny, uzasadnia słuszność ocenianej skargi w zakresie, w jakim jej autor domaga się stwierdzenia, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania (art. 12 ust. 1 ustawy).

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy, uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w

wysokości od 2.000 złotych do 20.000 złotych. Wypada dodać, że przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na podstawie powołanego przepisu stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości oraz rekompensatę dla skarżącego za krzywdę moralną spowodowaną przewlekłością postępowania. Następuje ono w wysokości proporcjonalnej do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2006 r., III SPP 154/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 342). Odpowiednia suma pieniężna pełni rolę swoistego zadośćuczynienia za stres i frustrację, spowodowane przewlekłością postępowania sądowego.

Skarżący wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 20.000 zł. Sąd Najwyższy, po rozważeniu wszystkich okoliczności, jest jednak zdania, że właściwe będzie przyznanie skarżącemu tytułem wspomnianego zadośćuczynienia kwoty 2.000 zł. Przyznając kwotę w takiej wysokości Sąd Najwyższy ma bowiem na względzie, że zarzucana w niniejszej sprawie przewlekłość postępowania ustała, gdyż wyrokiem z dnia 3 czerwca 2016 r. sprawa, której dotyczy skarga, została prawomocnie zakończona. Sąd Najwyższy zauważa ponadto (biorąc równocześnie pod uwagę zapatrywania wyrażone w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2014 r., III SPP 28/14), że w dacie złożenia skargi (11 maja 2016 r.) termin rozprawy apelacyjnej był już wyznaczony. Wnosząc skargę w tych okolicznościach, skarżący z całą pewnością nie miał więc na celu realizacji podstawowej funkcji postępowania uregulowanego w ustawie, jakim jest wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12 i powołane tam orzecznictwo). Dlatego też, przyznając skarżącemu kwotę pieniężną w wysokości 2.000 zł, Sąd Najwyższy oddalił żądanie skargi w pozostałej części.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł stosownie do art. 12 ust. 2-4 ustawy. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej Sąd Najwyższy orzekł natomiast na podstawie art. 108 § 1 k.p.c.